

Raadsvoorstel

Agendapunt:

Zaaknummer: 2023-013120

Onderwerp

Programmabegroting 2024 en meerjarenraming

Datum voorstel **Datum raadsvergadering**

26 september 7 november 2023
2023

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. De Programmabegroting 2024 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenraming 2025-2027;
2. Ter beschikking te stellen voor uitvoering door het college
 - a. de budgetten uit de themaramingen en
 - b. de investeringskredieten categorie A uit het investeringsplan jaarschijf 2024 voor een bedrag van totaal € 3.449.000;
3. Het college te verzoeken een apart voorstel aan de raad aan te bieden voor de investeringskredieten categorie B uit het investeringsplan jaarschijf 2024, voordat de middelen ter beschikking voor uitvoering worden gesteld;
4. In te stemmen met:
 - a. een onttrekking aan de reserves ter grootte van € 584.000;
 - b. een toevoeging aan de reserves ter grootte van € 837.000.

Inleiding

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Goirle biedt uw raad de programmabegroting 2024 aan. De programmabegroting is één van de vaste onderdelen van de jaarlijkse Planning & Control-cyclus. Hiermee legt het college de beleidsmatige plannen voor het komende begrotingsjaar ter vaststelling voor aan de raad. De raad stelt met het vaststellen van de begroting de voor de uitvoering benodigde middelen ter beschikking aan het college.

Argumenten

1.1 In de begroting 2024 zijn zowel de ‘investeringsagenda grote projecten’ als de ‘taakstellende bezuinigingen’ uit het nieuwe bestuursakkoord opgenomen.

Het nieuwe bestuursakkoord ‘Samen Bouwen’, dat op 29 augustus jl. door de raad werd vastgesteld en ingaat per 19 september, gaf opdracht aan het college om de ‘investeringsagenda grote projecten’ en de ‘taakstellende bezuinigingen’ in de begroting 2024 en de meerjarenraming op te nemen. Dat is gebeurd, waarbij de Perspectiefnota 2024 het vertrekpunt was. Vervolgens zijn de afwijkingen uit het bestuursakkoord daarop verwerkt.

Ambtelijke bijstand: Mariel van Loenhout

Zaaknummer 2023-013120

Agendapunt:

1.2 De raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is en blijft

De begroting 2024 sluit met een voordelig resultaat van ruim € 2,4 miljoen euro. Het structureel begrotingssaldo is voor alle jaren positief, het reële saldo is vanaf 2026 nadelig. Dat betekent dat er op dit moment geen financiële ruimte is voor ambities en beleidsvoornemens met grote financiële en langjarige consequenties die nog niet realistisch zijn vertaald in de voorliggende begroting (bijvoorbeeld PM-posten).

1.3 De begroting moet vóór 15 november bij Gedeputeerde Staten worden ingediend.

In overeenstemming met artikel 191 van de gemeentewet stelt de raad de begroting vast. Binnen twee weken na vaststelling, maar uiterlijk vóór 15 november, dient het college de begroting in bij Gedeputeerde Staten. Na beoordeling ontvangt de raad eind 2023 bericht welke correcties de Provincie toepast en of voor 2024 het repressief dan wel preventief toezicht van toepassing is voor onze gemeente.

2.1 De raad heeft het budgetrecht en stelt de benodigde middelen ter beschikking aan het college

Met het vaststellen van de begroting vragen we de raad om voor 2024 een aantal investeringskredieten onmiddellijk ter beschikking voor uitvoering te stellen (we noemen dit de zogenaamde A-kredieten). Voor een aantal andere investeringsvoornemens volgt eerst een apart raadsvoorstel (de zogenaamde B-kredieten) voordat het college tot uitvoering zal overgaan. Voor een verdere toelichting op de investeringen verwijzen we u naar bijlage 1 in het boekwerk van de Programmabegroting.

3.1 Een aantal investeringsvoornemens behoeft nadere toelichting en context (B-kredieten)

Op grond van de financiële verordening heeft de raad de mogelijkheid aan te geven voor welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het krediet wil ontvangen. Bijvoorbeeld omdat een voorstel een bredere afweging en discussie in de raad vergt of bedragen nog niet volledig zijn doorgerekend of begroot. Het college heeft gekozen voor een werkwijze waarbij wél in financieel opzicht rekening gehouden wordt met investeringsvoornemens in de begroting, maar deze pas op een later moment ter beschikking voor uitvoering te laten stellen door de raad. Dat gebeurt dan met een apart raadsvoorstel.

4.1 De raad beslist over toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

De raad is het bevoegd orgaan om te besluiten over toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Voor een inhoudelijke toelichting op de in het beslispoint opgenomen bedragen verwijzen wij u naar de toelichting in het boekwerk van de programmabegroting onder 'Toelichting reserves en voorzieningen op pagina 112.

Kanttekeningen

1.1 De opdracht om het bestuursakkoord te vertalen naar een realistische financiële meerjarenprognose moet nog worden uitgevoerd.

Het bestuursakkoord werd vastgesteld op 29 augustus jl. Het college gaat de komende periode de opdrachten en ambities uit het dat akkoord toetsen op realiseerbaarheid, uitvoerbaarheid en (financiële) haalbaarheid. Dit leidt mogelijk tot bijstelling van doelen, resultaten en middelen. We informeren de raad over de consequenties bij het aanbieden van ons Uitvoeringsprogramma en volgende P&C producten.

Agendapunt:

1.2 De Provincie corrigeert het begrotingssaldo naar een reëel en structureel saldo.

De raad stelde op 20 juni jl. de financiële uitgangspunten voor de begroting 2024 vast. Eén daarvan gaat over reëel en structureel begroten volgens de richtlijnen van de Provincie. De opdracht uit het bestuursakkoord wijkt daarvan af. Dat betekent dat de Provincie bij haar oordeel over onze begroting het begrotingssaldo zal corrigeren. Omdat het begrotingsjaar 2024 ook na die correctie nog sluitend is, verwachten we het gebruikelijke repressief toezicht te ontvangen. De Provincie zal onze begroting op de correctieposten de komende jaren nadrukkelijk monitoren.

1.3 We volgen het VNG-advies tot 'het aanbieden van een niet meerjarig sluitende begroting' niet.

Op 14 juli jl. zond de VNG haar 'begrotingsadvies 2024-2027' naar de colleges en raden (zie bijlage). De strekking van het VNG-advies is om de tekorten waar gemeenten mee (dreigen te) kampen op lange termijn inzichtelijk te maken. Doel is om een signaal af te geven aan Den Haag dat de gemeentelijke financiën onvoldoende zijn om het huidige takenpakket te kunnen uitvoeren. De Provincie gaf aan hoe zij in het voorkomende geval tot haar toezichthoudend oordeel zou komen (zie bijlage). In onze begroting presenteren we voor het gehele meerjarenperspectief zwarte cijfers. Daarmee geven we het signaal af dat Goirle geen problemen heeft om haar huidige en toekomstige taken, opgaven en ambities te bekostigen.

1.4 De gepresenteerde financiële ruimte voor de ambities en (investerings)opgaven is onzeker

Zodra de raad besluit tot het doen van grote, onomkeerbare investeringen liggen de daarbij behorende lasten voor langere periode onomkeerbaar vast. Onze beschikbare financiële ruimte is echter onzeker, o.a. vanwege grote ontwikkelingen in Den Haag op het gebied van gemeentefinanciën (bv. herverdeling gemeentefonds) maar ook realisatie van de ingeboekte taakstellingen. Beiden vormen een onzekerheid op het moment dat de raad over investeringsvoornemens moet besluiten. Voor een gezond financieel beleid geldt dat we geld pas uitgeven als we het hebben. Dat vergt van raad en college voor alle investeringsvoornemens en de timing daarvan in de komende jaren een kritische blik, waarbij de langjarige en reële dekking hét aandachts- en zorgpunt blijft.

1.5 Uitkomsten Septembercirculaire leiden mogelijk tot bijstelling begroting

Op de 3e dinsdag in september ontvouwt het demissionaire kabinet haar plannen voor het komende begrotingsjaar. Vervolgens brengt zij de Septembercirculaire uit, waarin zij vertaalt wat dat (financieel) voor gemeenten betekent. Op het moment dat het college de conceptbegroting vaststelde, waren de uitkomsten van die Septembercirculaire voor Goirle nog niet bekend. Conform de financiële uitgangspunten die de raad vaststelde, bieden we de begroting aan zonder de Septembercirculaire. Zodra de uitkomsten van de Septembercirculaire voor Goirle bekend zijn, informeren we de raad. Hetzelfde geldt voor de Decembercirculaire 2023. De financiële consequenties daarvan nemen we op in de eerste begrotingswijziging van 2024.

1.6 Algemene risico's en onzekerheden

Voor een goed oordeel over de financiële positie van Goirle is het belangrijk om inzicht te hebben in de risico's en onzekerheden. In de paragraaf weerstandsvermogen vermelden we de omvang van de geïnventariseerde risico's en zetten we deze af tegen het beschikbare weerstandsvermogen. Naast onzekerheden m.b.t. onze toekomstige inkomsten en

Agendapunt:

meerjarenramingen gelden inflatie, prijsstijgingen, grondstoffen schaarste, stikstofproblematiek en arbeidsmarktontwikkelingen als belangrijke, algemene risico's en onzekerheden voor Goirle.

2.1 Voor een aantal toe te kennen budgetten en investeringskredieten (categorie A) heeft de raad nog geen actueel plan vastgesteld en/of een besluit genomen.

Voor een aantal in de themaramingen opgenomen budgetten is het gebruikelijk dat de raad, voorafgaand aan het ter beschikking stellen, een besluit neemt over de gewenste en/of benodigde beleidskaders. Die volgorde past bij de rol van de raad en college. O.a. vanwege het eerdere traject van de strategische heroriëntatie en daaraan gekoppeld het temporiseringsbesluit van het college, maar ook vanwege personele capaciteit heeft het aanbieden van die beleidskaders/plannen aan de raad vertraging opgelopen. Denk aan o.a. het IMBK, het MJOP Sport, Integraal Onderwijshuisvestingsplan en het Beleidsplan Openbare Verlichting. Het college zegt toe om deze plannen aan de raad voor te leggen vóórdat het tot uitvoering daarvan overgaat.

Financiën

Onderstaand overzicht geeft inzicht in ons meerjarenperspectief 2024-2027.

(bedragen x € 1.000 / V=Voordelig N=Nadelig)

Ontwikkeling begrotingssaldo	2024	2025	2026	2027
Saldo primaire begroting 2023-2027	2.521 V	3.957 V	1.027 V	1.308 V
Effect afschaffing hondenbelasting / niet verhogen toeristenbel	86 N	88 N	89 N	89 N
Saldo vastgestelde begroting 2023 incl. moties/amendementen	2.435 V	3.869 V	938 V	1.219 V
Effect septembercirculaire 2022	268 V	199 V	1.081 V	905 V
Effect decembercirculaire 2022	45 N	39 N	46 N	46 N
Effect Bestuursrapportage 2023 (incl meicirculaire 2023)	1.098 V	1.857 V	473 V	1.571 V
Saldo begroting na Bestuursrapportage 2023	3.756 V	5.885 V	2.446 V	3.649 V
BIJ Begrotingsmutaties na Burap 2023:				
Oorspronkelijke totalen PPN 2024 (raad 20-6-2023)	2.796 N	4.957 N	5.544 N	5.210 N
Mutaties PPN o.b.v. doorrekening nieuw bestuursakkoord	2.170 V	3.101 V	4.543 V	4.629 V
Uitgangspositie begroting inclusief PPN/Bestuursakkoord	3.130 V	4.030 V	1.445 V	3.068 V
BIJ Begrotingsmutaties na PPN/Bestuursakkoord:				
Actualisatie ramingen o.b.v. uitgangspunten begroting	233 V	1.578 V	1.397 V	1.950 N
Aanvullend nieuwe beleidsvoornemens	993 N	1.143 N	1.621 N	1.521 N
Aanvulling doorrekening bestuursakkoord	51 V	331 V	709 V	709 V
Saldo Begroting 2024 - 2027	2.421 V	4.796 V	1.930 V	306 V

De begroting 2024 sluit met een voordelig exploitatieresultaat van ruim € 2,4 miljoen euro. Ook de meerjarenraming vertoont overschotten die fluctueren van bijna € 5 miljoen euro in 2025 naar enkele tonnen in 2027. Deze bedragen nemen we bij de reserves op als "Nog te bestemmen resultaat" en vormen een buffer voor de toekomst.

Agendapunt:

De gepresenteerde zwarte cijfers behoeven een aantal belangrijke voorbehouden/kanttekeningen, vooral in relatie tot het nieuwe bestuursakkoord:

- Verondersteld is dat de bestuursrapportage 2023 op 10 oktober 2023 ongewijzigd wordt vastgesteld. Indien dat niet het geval is worden eventuele wijzigingen van de meerjarenraming verwerkt in de eerst mogelijke begrotingswijziging;
- De verwerkte plannen en ambities uit het bestuursakkoord zijn op hoofdlijnen financieel vertaald maar moeten grotendeels nog worden geconcretiseerd en getoetst op realiseerbaarheid, uitvoerbaarheid en (financiële) haalbaarheid;
- Ook zijn er plannen en ambities uit het bestuursakkoord die nog niet zijn vertaald in de begroting; er resteert nog een aantal PM-posten met (naar verwachting) een aanzienlijk investeringsvolume;
- De taakstellende bezuinigingen uit het bestuursakkoord moeten nog concreet worden gemaakt én gerealiseerd vanaf 2024;
- De gepresenteerde begrotingssaldi vormen een onzeker financieel evenwicht.

Daarnaast zijn er nog voorbehouden/kanttekeningen van algemene aard:

- De Septembercirculaire kon niet worden verwerkt in deze saldi. De verwachting is overigens dat deze vanwege het demissionaire kabinet beleidsarm met beperkt financieel effect zal zijn. We verwachten meer van de Mei- en Septembercirculaire 2024;
- De landelijke verkiezingen in november 2023 en het daaropvolgende formatieproces leiden op zijn vroegst in het voorjaar van 2024 tot een nieuwe kabinet. Onzeker is de koers die daar zal worden ingezet t.a.v. een aantal grote opgaven en de impact op de financiën van de gemeente (o.a. ravijnjaar 2026/2027 en herverdeling gemeentefonds);
- Er is nog niet getoetst wat de impact van het recente provinciale bestuursakkoord voor onze lokale ambities en plannen betekent;
- In de komende jaren speelt een aantal grote landelijke wijzigingen in onze belangrijkste inkomstenbron: de rijksmiddelen. Herziening van de financieringssystematiek van het jeugdstelsel, de opschalingskorting, herverdeling van het gemeentefonds inclusief herziening van het belastingstelsel en een oplossing voor het 'ravijnjaar' zijn daarin de belangrijkste onzekerheden;
- Het financiële beeld van onze uitgangspositie is nog niet compleet. Onze planvorming wordt periodiek geactualiseerd en getoetst aan nut en noodzaak. Dat doen we o.a. voor onze (vervangings)investeringen en meerjaren onderhoudsprogramma's.
- De komende periode blijven inflatie en arbeidsmarktkrapte, ook bij onze partners en leveranciers, een risico voor de uitvoering.

Samenwerking

In de voorliggende begroting wordt op diverse plaatsen vermeld op welke onderdelen de samenwerking met partners en verbonden partijen plaats heeft.

Agendapunt:

Communicatie

De Programmabegroting 2024 is op woensdag 27 september ter beschikking van de Raad gesteld en wordt kort daarna op de site van de gemeente geplaatst. Tijdens een informatie-avond op 9 oktober kunnen raads- en burgerraadsleden technische vragen stellen. Er komt geen beeldvormende vergadering. Daarna bespreken we de begroting in de oordeelsvormende vergadering van de raad van 24 oktober en vervolgens dient de begroting vastgesteld te worden in de besluitvormende vergadering van 7 november.

Vervolg

- Na vaststelling door de gemeenteraad in haar vergadering van 7 november dient de begroting conform de gemeentewet vóór 15 november te worden ingediend bij Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant.
- Het college biedt de raad eind 2023/begin 2024 het geactualiseerde Uitvoeringsprogramma aan dat is gebaseerd op het bestuursakkoord Goirle: Samen Bouwen'. Dit bestuursakkoord is op hoofdlijnen al vertaald in de voorliggende begroting maar is -vanwege het late moment waarop het in het begrotingsproces ter beschikking kwam- nog niet ambtelijk getoetst op realiseerbaarheid, uitvoerbaarheid en (financiële) haalbaarheid. Indien uit de ambtelijke toetsing en doorrekening wijzigingen in (het moment van) realisatie van de begrotingsdoelen en/of benodigde middelen (geld én arbeidscapaciteit) voortvloeien, informeren wij uw raad daarover. Indien nodig leggen we de raad in de P&C cyclus een bijstellingsvoorstel ter besluitvorming voor.
- Vanaf 1 januari 2024 gaat het college aan de slag met de in de begroting opgenomen doelen, en kan het beschikken over de door de raad daarvoor beschikbaar gestelde middelen. Voor een aantal onderwerpen volgt eerst een raadsvoorstel. Dat gebeurt tenminste voor de investeringsvoornemens waarvoor een B-krediet in de begroting is opgenomen.

Bijlagen

- Boekwerk Programmabegroting 2024
- VNG brief 'begrotingsadvies 2024-2027' d.d. 14 juli 2023
- Provinciebrief in reactie op 'VNG-begrotingsadvies' d.d. 29 augustus 2023

burgemeester en wethouders van Goirle

Liselotte Franssen, loco-burgemeester
Maud de Rooij, loco-secretaris

Agendapunt:

De raad van de gemeente Goirle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 26 september 2023

gelezen het advies van de ;

gelet op de Gemeentewet;

b e s l u i t :

1. De Programmabegroting 2024 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenraming 2025-2027;
2. Ter beschikking te stellen voor uitvoering door het college
 - a. de budgetten uit de themaramingen en
 - b. de investeringskredieten categorie A uit het investeringsplan jaarschijf 2024 voor een bedrag van totaal € 3.449.000;
3. Het college te verzoeken een apart voorstel aan de raad aan te bieden voor de investeringskredieten categorie B uit het investeringsplan jaarschijf 2024, voordat de middelen ter beschikking voor uitvoering worden gesteld;
4. In te stemmen met:
 - a. een onttrekking aan de reserves ter grootte van € 584.000;
 - b. een toevoeging aan de reserves ter grootte van € 837.000.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Goirle in zijn vergadering van 7 november 2023.

de raadsgriffier,

de voorzitter,

Frits Harteveld

Mark van Stappershoef